

Waldemar Chrostowski

"Miejsca święte w Polsce łaskami i cudami słynące", Jan Korcz, Włodzimierz Świdorski, Warszawa 2001 : [recenzja]

Collectanea Theologica 71/2, 238-240

2001

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W zaprezentowanym zeszycie najkorzystniej zarysowano złożony problem kreacjonizmu (Drees), interakcję teorii ewolucji oraz dyskursu biblijnego (Campbell) i ewolucjonistyczną mistykę aurobindyzmu (Aykara). Pomijając to ostatnie studium, zawartość zeszytu da się sprowadzić do tytułu „Ewolucja a chrześcijaństwo”; można ubolewać, że nie rozszerzono tytułowej „wiary” przez należyte uwzględnienie judaizmu. W treści zeszytu nie na wszystkie pytania wstępnie wysunięte w edytoriale znalazły się stosowne odpowiedzi; wolno utrzymywać, że zamieszczenie wręcz systematycznie przez „Concilium” pomijanej rzetelnej syntezy końcowej czy jakiegoś posłowania pozwoliłoby uniknąć tych niedociągnięć.

Michał Horoszewicz, Warszawa

Jan KORCZ, Włodzimierz ŚWIDERSKI, *Miejsca święte w Polsce łaskami i cudami słynące*, Oficyna Wydawniczo-Poligraficzna „ADAM”, Warszawa 2001, ss. 421 + 11 ndlb.

W *Słowie wstępnym* do tej pięknej książki kard. Henryk Gulbinowicz słusznie przypomniał fragment bulli *Incarnationis mysterium* Jana Pawła II, przedstawiający pielgrzymkę i pielgrzymowanie jako jeden z najczytelniejszych znaków wiary wspomagających religijność ludu chrześcijańskiego. Metropolita wrocławski dodał: „Dla nas, Polaków, pielgrzymowanie rozumiane jako świadectwo wiary od stuleci wpisane jest w nasze przeżywanie chrześcijaństwa jako wyjątkowego spotkania z objawiającym się Bogiem. Ziemia polska usiana jest wieloma miejscami określonymi mianem sanktuariów, czyli miejsc wyjątkowej łaskowości Boga, który sam, nie ograniczony wszak żadnym miejscem ani czasem, wybrał je, by za wstawiennictwem Matki Bożej i Świętych obdarzać nas swoimi nadprzyrodzonymi darami” (s. 5).

Zjawisko pielgrzymowania nasiliło się w Polsce na długo przed uroczystymi przygotowaniem, a potem obchodami Wielkiego Jubileuszu Roku 2000. Ogromna w tym zasługa kardynałów Stefana Wyszyńskiego i Karola Wojtyły. W niezwykle trudnym okresie dziejów jeden i drugi często i chętnie pielgrzymowali do rozsianych po ojczyźnie miejsc, dając wyraz głębokiej katolickiej pobożności i żarliwemu patriotyzmowi. W przedmowie, opatrzonej tytułem *Na pielgrzymim szlaku*, Jan Korcz, autor tekstu książki, oraz Włodzimierz Świdorski, autor zamieszczonych w niej ponad 360 fotografii, podają, że w granicach Polski znajdują się obecnie 474 sanktuaria maryjne, przy czym ponad 200 obrazów i figur doczekało się koronacji. Tak duża liczba to także owoc obchodów Sacrum Poloniae Millennium oraz kilku pielgrzymek Ojca Świętego Jana Pawła II do ojczyzny.

Jan Korcz i Włodzimierz Świdorski pracują w redakcji znakomitego pallotyńskiego miesięcznika „Miejsca Święte” (do 1996 r. „Królowa Apostołów”). Na jego

łamach od sierpnia 1991 r. ukazywały się napisane i ilustrowane przez nich starannie dobranymi fotografiami teksty przedstawiające poszczególne polskie sanktuaria. O tych tekstach i zdjęciach czytamy: „Są więc skromnym owocem «małej nowenny» autorów, którzy dziękują koleżankom i kolegom z redakcji, poczynając od redaktorów naczelnych i grafików, przez administrację i kolportaż, aż do wspaniałego kierowcy” (s. 8). Te słowa, świadczące o skromności autorów, wyraźnie uwypuklają zespołowy charakter dzieła, które w pierwszym roku XXI w. ujrzało światło dzienne w formie barwnego albumu.

W albumie zamieszczono opisy i fotografie stu polskich miejsc świętych. Ta okrągła cyfra świadczy, że autorzy dokonali świadomego wyboru, istnieje bowiem wiele innych sanktuariów, wśród nich bardzo znaczące i powszechnie znane, które w pełni zasługują na podobną prezentację. Przedstawiono te, które wcześniej zostały opisane i pokazane w „Królowej Apostołów” i „Miejscach Świętych”. Ponieważ zapoczątkowany dziesięć lat temu cykl wciąż istnieje na łamach tego miesięcznika, można się spodziewać, że w niedalekiej przyszłości ukaże się następny album. Sanktuaria zostały przedstawione w kolejności alfabetycznej, co należy uznać za trafne rozstrzygnięcie, bo nie zawiera ono żadnych sugestii co do znaczenia lub roli poszczególnych miejsc, natomiast umożliwia łatwe odnalezienie tego sanktuarium, o którym chcemy się czegoś dowiedzieć. Jako pierwsze zostały omówione sanktuaria na Bachledówce, w Bardzie Śląskim i Będzinie-Syberce, zaś długą listę zamykają: Wysokie Koło, Zakopane-Krzepiówki i Żąbkowice Śląskie.

Niezwykle pożyteczne i wiele mówiące jest podane w każdym tytule dopowiedzenie, zwięźle objaśniające charakter danego sanktuarium. Oto kilka wybranych przykładów: Będzin-Syberka – Golgota Wschodu, Chojnice – Brama Pomorza, Dukla – Patron jedności, Hodyszewo – Matka Pojednania, Lewiczyn – Pani Ziemi Grójeckiej, Myślenice – Klejnot z Wenecji, Odporyszów – Matka Boża Zwycięska, Rokitno – Matka Cierpliwie Słuchająca, Sulisławice – Kana Sandomierska, Warszawa-Powsin – Matka Tęskniąca za Synem itd. Ogromna większość tych nazw odzwierciedla lokalną świadomość religijną, czasami bardzo dawną, kiedy indziej zupełnie świeżą. Można się z tego wiele dowiedzieć o niuansach i specyfice polskiej pobożności katolickiej na przełomie drugiego i trzeciego tysiąclecia. Niemal w każdym przypadku spotyka się ze sobą, nawzajem przeplata i ubogaca legenda i historia. Jedna i druga staje się nośnikiem katolickiej i narodowej pamięci, dzięki której trwa i umacnia się polska tożsamość. Wokół niektórych sanktuarów do 1989 r. panowała odgórnie narzucona i motywowana politycznie zмова milczenia, wyrażały one bowiem najboleśniejszą część naszych dziejów.

Piękny, zaopatrzonej w twardą okładkę i barwną obwolutę album, wydała Oficyna Wydawniczo-Poligraficzna „ADAM”, która niedawno święciła dziesięciolecie swojego istnienia i działalności. Coraz wyraźniej i trwale wpisuje się ona w prężny rynek książki katolickiej w Polsce, wydając pozycje, których znaczenie i oddziaływanie są

RECENZJE

nie do przecenienia. Kolorowe reprodukcje fotografii zostały znakomicie rozmieszczone i wspaniale ilustrują tekst, do którego się odnoszą. Na końcu książki została podana długa i bardzo przydatna bibliografia, obejmująca zarówno źródła jak i opracowania, po której następują cztery zwięzłe streszczenia – w języku angielskim, francuskim, niemieckim i włoskim.

Dla teologów książka stanowi ważny punkt odniesienia w rozwijaniu teologii sanktuariów, szczególnie związanych z kultem Najświętszej Maryi Panny. Wielokrotnie zachęcał do tego Jan Paweł II, np. w Fatmie 13 maja 1982 r., w pierwszą rocznicę zamachu na swoje życie. Mówiąc o sanktuariach maryjnych, powiedział; „Na wszystkich tych miejscach wypełnia się ów szczególny testament Ukrzyżowanego Pana – człowiek czuje się oddany i zawierzony Matce i przychodzi, aby z Nią jako Matką obcować. Otwiera przed Nią swe serce i mówi Jej o wszystkim: «bierze Ją do siebie» – we wszystkie swoje sprawy, czasem trudne. Sprawy własne, sprawy cudze. Sprawy rodzin, społeczeństw, narodów, całej ludzkości”. Dla wszystkich, którzy sięgną po ten album, jest on cennym źródłem mnóstwa interesujących i ważnych wiadomości, podanych przystępnie i rzetelnie sprawdzonych. A ponieważ tylko naprawdę nieliczni są w stanie osobiście nawiedzić opisywane sanktuaria, pozostali mogą je poznać i zobaczyć właśnie dzięki tej książce.

ks. Waldemar Chrostowski, Warszawa

Po zamieszczeniu w „Collectanea Theologica” 70(2000)2, s. 178-181 recenzji książki *Kościół polski wobec antysemityzmu 1989-1999. Konferencja – 28 stycznia 1999 r. Materiały*, do redakcji wpłynął tekst polemiczny nadesłany przez Bohdana W. Oppenheima, który ją opracował. Styl i poziom merytoryczny tego tekstu, a przede wszystkim fakt, iż otwarcie godzi w dobre imię kilku osób, przesądziły, że nie został przyjęty do druku. Bohdan W. Oppenheim informuje, że właściwy tytuł książki brzmi: *Rachunek sumienia: Kościół polski wobec antysemityzmu, 1989-99*. Jednak układ graficzny okładki i stron tytułowych jest taki, iż niewielkie i wydrukowane innym krojem pisma słowa *Rachunek sumienia*, których w ogóle nie ma na „grzbiecie” książki, nie wydają się częścią tytułu.